

VÁŠ
FILANTROPICKÝ
ITINERÁŘ

ROCKEFELLER PHILANTHROPY ADVISORS

VÁŠ
FILANTROPICKÝ
ITINERÁŘ

ROCKEFELLER PHILANTHROPY ADVISORS

Nadační fond Via Clarita a Nadácia Pontis

Tento stručný průvodce slouží k tomu, aby vám otevřel dveře do světa **promyšlené a efektivní filantropie**. Je to mapa, podle níž se dárci mohou zorientovat – ať už jde o jednotlivce, páry, rodiny nebo skupiny lidí. Nabízí přehled otázek, nad kterými se filantropové často zamýšlejí v okamžiku, kdy **vytvářejí svou dárcovskou strategii**.

Vznikl jako česko-slovenská adaptace příručky Rockefeller Philantropy Advisors, organizace s několika desítkami let zkušeností. A jelikož jde o společnou práci **NADAČNÍHO FONDU VIA CLARITA** a **NADACE PONTIS**, spojuje jak postupy prověřené ve světě, tak konkrétní příklady z filantropické praxe v Česku a na Slovensku. V průvodci najdete i navazující otázky, které vám pomohou rozhodnout se, jestli bude filantropie součástí vaší životní cesty. Pokud se budete chtít dozvědět víc, velice rádi se s vámi setkáme na individuální konzultaci.

PŘÍKLAD

SPOLEČNÉ ÚSILÍ

Ušetrené stovky miliónov eur v IT tendroch, naštartované systémové zmeny v justícii či prehľadnejší biznis schránkových firiem. To sú len tie najhmataateľnejšie výsledky z päťdesiatky projektov, ktoré v posledných rokoch podporila unikátna iniciatíva zodpovedných firiem — Fond pre transparentné Slovensko (FpTS).

V roku 2012 žila krajina kauzou Gorila a vznikom jednofarebnej vlády. Protikorupčné organizácie sa v rovnakom čase borili s odchádzajúcou zahraničnou pomocou a s nedostatkom domácich zdrojov, ktoré by nespochybňovali ich nezávislosť. Hrozilo tak, že silnejúci trend únosu štátu ostane bez adekvátnej občianskej odpovede.

Sedem odvážnych firiem z neformálneho združenia Business Leaders Forum preto na konci leta založilo fond, ktorý nemal v okolitých krajinách obdobu. Za cieľ si dal strategicky podporovať watchdogové a analytické organizácie, ktoré sú dôležitým strážcom právneho štátu a férového podnikateľského prostredia.

FpTS dnes tvorí 17 veľkých aj malých

firiem od energetiky a telekomunikácií cez IT a bezpečnosť až po predaj drogérie a potravín. V roku 2019 ho jednorazovo podporil veľký individuálny darca. Fond spravuje Nadácia Pontis, o výbere projektov na základe jasných kritérií rozhoduje komisia zložená z rešpektovaných osobností. Podporené organizácie tak môžu svoju prácu vykonávať slobodne, bez toho, aby bola v stávke ich nestrannosť.

Po vražde novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Marty Kušnírovej sa FpTS pridá k vyhláseniu podnikateľských združení, ktoré vyjadrili znepokojenie nad stavom krajiny. Fond tak nie je iba „prerozdeľovačom peňazí“, ale aktívne hľadá spôsoby, ako zlepšovať verejnú kontrolu. Pred pár rokmi odpilotoval výzvu Pre transparentné regióny, neskôr rozbehol zdieľanie svojho know-how v rámci V4 a pridá sa k strategickým partnerom Fondu pre investigatívnu žurnalistiku.

Boj proti korupcii je behom na dlhú trať s neistým výsledkom, ktorý je ťažké merať. Fond pre transparentné Slovensko napriek tomu ukázal, že necelý milión investovaných eur dokáže priniesť viditeľnú zmenu.

PĚT MILNÍKŮ

Cílem tohoto průvodce je vytyčit pět klíčových bodů na vaší filantropické cestě a představit vám proces, díky němuž si budete moct vytvořit vlastní filantropický plán.

Jako každá správná plánovací pomůcka vám náš itinerář předkládá několik otázek a souvisejících možností — nikoli tedy jen sadu odpovědí. Začínajícím filantropům doporučujeme, aby otázky procházeli společně se svými poradci, případně se členy rodiny, pokud to uznají za vhodné. Jde totiž o to, vytvořit jednak strategický rámec vašeho filantropického působení, ale zároveň také načrtnout konkrétnější obrysy toho, jakým způsobem budete následně svému dárcovství dávat směr.

1

PROČ CHCETE DAROVAT

VYSOCE OSOBNÍ VĚC

Pohnutek, díky nimž se lidé rozhodnou věnovat filantropii, je celá řada. Některé přitom mohou na první pohled působit trochu rozporuplně.

To, co lidi motivuje, aby své prostředky věnovali na dobročinnost, se časem proměňuje. Vliv na takové rozhodnutí mají i nově nabyté zkušenosti. Pokud ale filantropický projekt nereaguje na potřeby, které stojí v pozadí takových osobních důvodů, jen stěží bude dlouhodobě udržitelný nebo úspěšný.

A vzhledem k tomu, že některé z těchto motivů se mohou navzájem vylučovat nebo je třeba jde jen obtížně propojit, je nezbytné si osobní důvody pro filantropii jasně pojmenovat. Jen tak budete moct následně dělat rozhodnutí, kterými se dají jednotlivé priority vyvažovat.

Řada dárců chce, aby jejich dobročinné aktivity vyrůstaly z jejich osobních hodnot. Pokud se vám podaří pojmenovat vlastní důvody, proč se filantropii chcete věnovat, bude pak snazší

s nimi pracovat při vytváření dárcovské strategie i při hodnocení výsledků.

Následující seznam vám pomůže ujasnit si, co přesně vás k filantropii vede.

RODINA

Úcta k předkům může být jedním z nejdůležitějších motivů pro dobročinnost. Rodičovská výchova v nás utvrzuje určité hodnoty a předává nám zkušenosti, které chceme dárcovstvím často podpořit. Pokud se samozřejmě nerozhodneme rodinným tradicím a zavedeným postupům vzepřít a přistupovat k nim po svém. Rodina představuje pro filantropii zásadní aspekt, někdy ale dochází také k tomu, že se nová generace rozhodne vykročit do nových oblastí dárcovství, nezřídka i podle čerstvých principů, kterými se její filantropie řídí.

VÍRA

Mnoho dárců se ve filantropickém působení soustředí na své duchovní hodnoty nebo náboženství. Podporují kupříkladu nejen konkrétní svatostánky či církve, ale také další organizace a iniciativy, o kterých se ze své náboženské obce dozvídají. Dárcovství může v případě takového společného zájmu sloužit i k posílení soudržnosti rodiny.

OSOBNÍ ODKAZ

Lidé, kteří pečují o svůj odkaz, se ve skutečnosti snaží ovlivnit budoucnost. Takoví dárci chtějí často zůstat v paměti nikoli pouze díky svému finančnímu úspěchu, jejich filantropická činnost proto odráží snahu o budování lepšího světa. Jiní filantropové cítí potřebu založit v rámci své rodiny tradici štedrnosti a služby veřejnosti. Chtějí dalším generacím předat jak určité hodnoty, tak i prostředky, díky nimž je lze naplňovat. Zapojení rodiny má v takovém případě hluboký význam.

NABYTÉ ZKUŠENOSTI

Inspiraci čerpá dárce z vlastního života. Lidé, kteří mohli využívat studijních stipendií nebo berou vzdělání jako stavební kámen úspěšné kariéry, si nezdědka přejí poskytnout podobnou příležitost i ostatním. Ti, kdo museli čelit vážným zdravotním potížím nebo byli svědky toho, jak něčím podobným prochází někdo z jejich blízkých, se mohou rozhodnout, jak reagovat na daný problém s pomocí filantropie. Skutečným milovníkům umění může přinášet radost, když svůj prožitek mohou zprostředkovat i dalším lidem. Zkušení cestovatelé, bez ohledu na to, jestli se do zahraničí vydávají pracovně nebo soukromě, mnohdy narážejí na neutěšené životní podmínky v jiných zemích, a proto hledají způsoby, jak je zlepšovat.

ANALYTICKÝ PŘÍSTUP

Ti, kdo se rádi opírají o zevrubnou analýzu situace, jsou ochotní potlačit ve filantropii osobní aspekt. Místo toho usilují o co nejobjektivnější zkoumání toho, jaké jsou skutečně nejpálčivější problémy dneška a které z nich lze úspěšně řešit za pomoci filantropie. Jejich motivace, ale také cíle a strategie proto mnohdy využívají postupy, které znají ze světa investic nebo se řídí vědeckými metodami.

PŘÍKLAD
VRACET ZPÁTKY

Často se říká, že pokud se ve svém pracovním životě zabýváte tím, co máte skutečně rádi, nebudete ve skutečnosti pracovat ani jediný den. Manželům a českým vědcům Haně a Dalimilovi Dvořákovým se navíc podařilo celoživotní nadšení pro svou práci ve vědeckém výzkumu přetavit i ve výjimečný filantropický počín. Uzavřeli tak podle svých slov pomyslný kruh.

Jako začínající vědci se poznali v laboratoři na pražské Vysoké škole chemicko-technologické a oba po dostudování působili, byť každý na jiném pracovišti, v Ústavu organické chemie a biochemie Československé akademie věd. Hana Dvořáková pracovala ve skupině Antonína Holého, odkud vzešla řada účinných antirotik. Právě z licenčních poplatků spojených s nimi pak mohli Dvořákoví začít financovat své filantropické projekty. Byla to postupná cesta — od prvního dobročinného daru po povodních přes podporu komunitních projektů v nadaci Via a financování oblasti vzdělávání skrze organizaci Člověk v tísni nebo hudby v rámci České filharmonie.

Tím největším projektem se v roce 2013 stalo založení Nadace Experientia, která podporuje mladé vědce v oblasti organické, bioorganické a medicínální chemie během jedno- až dvouletých výzkumných pobytů v zahraničí a poskytuje také tříleté startovací granty, které jim mají pomoci rozjet vlastní výzkumné skupiny v České republice. Po sedmi letech fungování Experientie se Dvořákoví rozhodli k významnému kroku, kterým se postarali o dlouhodobé zabezpečení svého projektu: do nadace totiž během 20 let postupně vloží 200 milionů korun. Toto kontinuální financování by mělo mít významný dopad na zlepšení úrovně uvedených oborů směrem ke světové špičce. Prostředky, které vzešly z vědeckého bádání, se tak do něj díky Haně a Dalimilovi Dvořákovým opět vrací.

„Pokud se ve svém pracovním životě zabýváte tím, co máte skutečně rádi, nebudete ve skutečnosti pracovat ani jediný den.“

2

ČEHO CHCETE DOSÁHNOUT

STANOVENÝ CÍL

Z našich zkušeností jasně vyplývá, že nejtrvalejší a nejúspěšnější dárcovské aktivity jsou ty, které se zaměřují na problémy přímo vycházející z osobních pohnutek a vnitřního přesvědčení dárce. I z toho důvodu vám doporučujeme uskutečnit na vaší filantropické cestě tři důležité kroky.

1

STANOVTE SI OBLAST, V NÍŽ CHCETE PŮSOBIT

Různé úhly pohledu na svět nám pomáhají jak k pečlivému soustředění, tak i k dobrému pochopení toho, co vidíme.

VELKÉ PROBLÉMY Sem patří kupříkladu chudoba, nemoci, vzdělávání, změna klimatu apod.

SPECIFICKÉ POTÍŽE Většina dárců se od velkých problémů posouvá hlouběji a soustředí se na úžeji vymezenou oblast. Kupříkladu lidé, kteří se chtějí věnovat otázkám vzdělávání, se zaměří na zařízení pro předškolní výchovu. Člověk, kterému záleží na zdra-

ví dětí, se může věnovat projektům správné výživy, díky nimž se v rodinách zvýší konzumace čerstvé bio zeleniny a ovoce.

SKUPINY OBYVATEL Někteří filantropové se chtějí ve své podpoře zaměřit na určité typy lidí nebo komunit. Může jít o ženy, děti, seniory, dospívající, uprchlíky i zvířata — možností je bezpočet.

MÍSTA Dárci, kteří se věnují konkrétnímu místu nebo oblasti, mohou být motivováni snahou pečovat o své kořeny i navazovat na životní zkušenosti. A v daném místě pak mohou filantropicky podporovat různé typy aktivit. Lišit se může i měřítko takové pomoci — od jedné čtvrti nebo vesnice přes kraj až po celý kontinent.

INSTITUTE Pro jiné filantropy může být důležité podporovat organizace, kterým se daří naplňovat cíle, na nichž jim samotným záleží. Mohou usilovat o vybudování institucí, které budou mít reálný dopad. Mezi příklady takového působení patří think tanky, lobbistické organizace, muzea, orchestry, taneční soubory, soukromé školy i akademické instituce a řada dalších.

2

ÚZCE SI VYMEZTE SVÉ SMĚŘOVÁNÍ

Ve chvíli, kdy si stanovíte jednu či více oblastí svého filantropického zájmu, bude pravděpodobně nejlepší svůj cíl ještě zpřesnit. Kategorie typu vzdělávání nebo životní prostředí jsou pro jednoho dárce příliš široké, než aby v nich dosáhl skutečně znatelného posunu. Je proto účelnější vytipovat si pouze některý z prvků dané problematiky — předškolní vzdělávání, základní školy, střední školy anebo terciární vzdělávání. A i v rámci těchto prvků svou pozornost zaměřte ještě konkrétněji — může to být jedno téma (kupříkladu vzdělávání středoškolských učitelů), jedno místo (kraj či město) anebo typ instituce (třeba odborná učiliště).

ÚZKÉ ZAMĚŘENÍ NEMUSÍ NUTNĚ ZNAMENAT, ŽE SE BUDETE VĚNOVAT POUZE JEDNOMU PROBLÉMU. Pro mnoho dárců je naopak zásadní

spíše to, jakým způsobem kombinovat několik oblastí, které chtějí podporovat.

ROZHODUJTE SPOLEČNĚ. V okamžiku, kdy rozhodnutí o svém filantropickém působení neděláte sami, ale do hry vstupuje například partner, sourozenci, dospělá děti nebo dospělá vnoučata, je výběr vhodné oblasti poměrně složitý. K celému procesu rozhodování je nejlepší přistoupit formou strategického plánování. Díky tomu každý dostane příležitost uvažovat nad důvody, které ho k filantropii vedou, a odpovídajícím způsobem je projevít — a podle toho také zvolit oblast podpory. Uvidíte, že jakmile se navzájem otevřeně podělíte o své nápady a názory, získáte od svých blízkých jak uznání, tak i cennou inspiraci. Přesto je dobré mít na paměti, že budete muset učinit náročná rozhodnutí, pokud jde o stanovení priorit a váhy, jakou budou mít.

3

STANOVTE SI, ČEHO CHCETE DOSÁHNOUT

Promyšlená filantropie se vyznačuje nejen čitelným zaměřením na konkrétní problém, který chcete řešit, ale také jasnou představou, o jakou změnu usiluje. Bez ohledu na to, jestli ji označíte jako cíl, výsledek nebo řešení, je důležité ji stanovit přesně. Existuje kupříkladu několik dobrých neziskových organizací, které se věnují návratu vody do krajiny: některé se věnují vzdělávání dětí, jiné se soustředí na zásahy do krajiny s pomocí dobrovolníků a další usilují o systémové změny ve spolupráci se státní správou. Je velmi důležité zvážit, jakým způsobem se konkrétní organizace pokouší problém vyřešit, nikoli jen to, který problém to je.

PŘÍKLAD
POJÍMAT VĚCI KOMPLEXNĚ

Broumovsko patří bezesporu mezi nejmalebnější oblasti Česka. Kraj na hranicích s Polskem ale v řadě ohledů stál dlouhou dobu stranou. Přinejmenším do doby, než se sem za práci v rodinné firmě přestěhoval Jan Školník. Společnost HOBRA-Školník se pro něj časem stala odrazovým můstkem k filantropii, ve které se osobní přístup mísí s tím firemním.

Neziskovou organizaci Agentura pro rozvoj Broumovska založil společně se svou manželkou Marcelou sedm let poté, co se do pohraničí přestěhovali. Chtěli vrátit Broumov zpátky na mapu a starobylé město a jeho okolí nejen oživit, ale také zatraktivnit pro místní a návštěvníky z blízka i z daleka. Podnikavost, trpělivost a zároveň pocit zodpovědnosti za místo, kde žijí a podnikají, tak daly vzniknout celé řadě projektů, jež vedly k širší obrodě celého regionu.

Dost možná nejvýraznějším a rozhodně nejviditelnějším počinem je postupná obnova a výrazné oživení broumovského kláštera. Mohutný barokní komplex s velkou zahradou se podařilo Janu Školníkovi a jeho

kolegům otevřít veřejnosti. Dnes už neslouží pouze jako památka, kterou prochází turisté, ale stal se kulturním a vzdělávacím střediskem, kde se konají výstavy, koncerty, divadelní představení, workshopy a debaty. A lze se tady také ubytovat. Nic z toho se ale nestalo okamžitě. Jde o výsledek soustavné snahy a postupného využívání všech příležitostí, které se v průběhu času nabídky.

Chápání provázanosti různých stránek běžného života města a regionu je pro Školníkovo působení klíčové. Spolu s dalšími založil Podnikatelský klub Broumovska, který je významným podporovatelem dění v regionu a také poskytuje dobrou zpětnou vazbu při plánování nových aktivit, inicioval také obnovu pobočky Rotary klubu.

V případě Jana Školníka bezesporu platí, že žádný cíl není dost velký. Dnes věnuje většinu svého pracovního dne činnosti Agentury pro rozvoj Broumovska a řadě na ni navazujících organizací a aktivit. Podařilo se mu totiž vybudovat celý ekosystém, který pomáhá naplňovat jeho filantropickou vizi.

3

JAKÝM ZPŮSOBEM DOJDE K NAPLÁNOVA- NÝM ZMĚNÁM

METODA, NIKOLI NÁHODA

Filantropie v sobě nese příležitost k odhalování lidského potenciálu. Platí to samozřejmě také o osobě dárce — a potenciálem se nemyslí jen možnost poskytovat prostředky, ale také schopnost dobře zvážit a naplánovat, jakým způsobem dobročinnost naplní vytyčené cíle.

Metoda, s jejíž pomocí můžete kýžené změny uskutečnit, se dá nazývat různě — strategie, teorie změny, logický model nebo třeba jen přístup. Pojmenování v tomto případě nehraje příliš zásadní roli.

Jak přispěje filantropie k tomu, abyste naplnili stanovené cíle?

Tahle nelehká otázka si zaslouží veškerou vaši pozornost. I z toho důvodu je vhodné ji detailněji prozkoumat při osobních konzultacích. Pro tuto chvíli si vyjmenujeme aspoň několik různých přístupů k filantropické činnosti. Jako příklad si můžeme vzít snahu o návrat vody do krajiny.

VÝZKUM může díky vědeckým studiím pomáhat pochopit situaci a stanovit vliv různých typů opatření, která mohou mít příznivý nebo negativní vliv na zadržování vody v půdě.

OSVĚTA určená veřejnosti a naplňovaná pomocí kampaní může širšímu okruhu lidí osvětlit danou problematiku a ozřejmit, proč je rychlé odvodňování půdy nebezpečné.

POLITICKÉ PŮSOBNÍ, jako je úsilí o změny státní regulace a zákonů, může motivovat k lepší péči o vodu v krajině.

INOVACE v podobě nových technologií mohou usnadnit přechod k ohleduplnějšímu hospodaření s vodou.

SANACE a regenerační programy mohou pomoci navrátit vodu zpět do krajiny.

DALŠÍ PŘÍSTUPY, a může jich být celá řada, mohou čítat kupříkladu výkup pozemků a jejich následnou vodohospodářskou ochranu.

V řadě případů možná nebude vytyčení možných cest takto

jasné. Budete kupříkladu narážet na protichůdné teorie, které mohou znít věrohodně, ale žádná nebude prokázána. Informované rozhodnutí tak budete muset založit na dostupných faktech, podpůrných argumentech jednotlivých teoretiků i vlastním přesvědčení. Svou roli hraje i výše investice, kterou jste ochotní udělat.

Jakmile se rozhodnete pro jeden z přístupů, který povede k vašemu stanovenému cíli, je čas uvažovat o taktice. S jakým časovým horizontem chcete plánovat? Chcete se raději soustředit na pomoc jedné organizaci, nebo jich podpořit padesát? Dáte přednost krytí provozních nákladů, anebo budete organizacím nabízet granty?

Řada filantropů už dnes neoperuje pouze s tradiční grantovou podporou a neřídka zvažuje, jestli by správným nástrojem pro dosažení kýžených změn neměla být investice. Ta pak může mít podobu fondu podporujícího sociální podniky nebo půjčky poskytnuté do začátku neziskové organizaci, která chce začít podnikat. Důležitou otázkou pro dárce je pak optimální využití jejich prostředků. Oblast tzv. investování s dopadem stírá hranice mezi filantropií a kapitálovými trhy. A to je zcela v pořádku. Ale podobně jako u každé jiné strategie platí i zde, že takové investování nemusí být vhodnou reakcí na kteroukoli situaci.

PŘÍKLAD

POMÁHÁ FIRMA I JEJÍ MAJITEL

Osobní a firemní filantropie mohou být dvě zcela oddělené oblasti, ale řada osobností se věnuje oběma. Martinovi Vohánkovi se v Česku podařilo vybudovat silnou a úspěšnou společnost Eurowag, která dnes působí po celé Evropě. Každý z více než 1000 zaměstnanců každoročně rozhoduje o několika stech EUR ze zaměstnaneckého dárcovského fondu na jaký dobročinný účel budou prostředky alokovány. V jednoduché dárcovské aplikaci je zaměstnanec požádán, aby zdůvodnil svou volbu a popsal očekávaný dopad. Lidé se rozhodují různě, od pomoci seniorům v sousedství až po sdružování s ostatními prostřednictvím darů velkým neziskovým organizacím. Nezřídká v dobročinnosti pokračují zaměstnanci sami z osobních prostředků. Vohánkům Eurowag své lidi vede i k dobrovolnictví — jeden pracovní den ročně zasvěcují dobročinnému projektu podle vlastního výběru.

Příznivě ovlivňovat své okolí se ale Martin Vohánka — společně se svou ženou Hanou a dalšími kolegy — rozhodl i v jiné podobě. Nadace Blízkosbě, kterou založili, usiluje

o zvýšení kvality života ve společnosti a její stmelení. Podporuje tak desítky projektů ve dvou klíčových oblastech: ochrana svobody a rozvoj demokratických institucí a za druhé reformu vzdělávacího systému. Vzhledem k tomu, jak intenzivně usiluje o demokratičtější fungování Česka, asi nikoho nepřekvapí, že Vohánka je také zakladatelem Nadačního fondu nezávislé žurnalistiky a spolu s některými dalšími kolegy jako filantropický počin spoluzakládal Deníku N.

„Osobní a firemní filantropie mohou být dvě zcela oddělené oblasti, ale řada osobností se věnuje oběma.“

4

JAK BUDETE VYHODNOCOVAT SVŮJ POSTUP

JENOM ČÍSLA NESTAČÍ

Když investujeme do určitého podniku, hodnotíme jeho výsledky na úrovni firmy. Také v neziskovém sektoru zkoumáme, nakolik se organizacím daří uskutečňovat programy, které mají vést k udržitelným změnám v konkrétních komunitách nebo dokonce v celém světě.

Vyhodnocovat společenské změny je složité. Do hry vstupuje velké množství proměnných, takže je často obtížné přesně určit příčinu a následek. Další faktor, který celou věc znesnadňuje, bývá dlouhý časový horizont filantropických aktivit. Kupříkladu některé vakcíny mohou nést příslib prevence i léčby zároveň. Ovšem medicínský výzkum může trvat několik desetiletí. Většina velkých společenských problémů, jako je chudoba, potlačování lidských práv nebo etnických konfliktů, se pohybuje v takovém časovém měřítku, že se s žádným cílovým bodem možná ani nedá počítat.

Musíme proto doufat, že se nám podaří dosáhnout aspoň nějakého pokroku už za našeho života. Znamená to, že by dárci měli úplně rezignovat na měření dopadu v celospolečenské rovině? Ani zdaleka. Bez pečlivých úvah nad širším kontextem totiž hrozí, že budou filantropové podporovat „úspěšné“ projekty, které ale nevedou k žádným skutečným změnám.

Mezi řadu různých způsobů vyhodnocování filantropických projektů patří zhodnocení výsledků, hodnocení práce za běhu nebo také hodnocení návratnosti investice, pokud jde o sociální podnikání.

I v tomto případě platí, že hlouběji se lze do celé problematiky ponořit při osobních konzultacích. V této chvíli je především důležité si uvědomit, že vyhodnocování je významnou součástí filantropické činnosti — a že jde spíš o umění než o precizní vědu. Pravidelná revize výsledků vaší dobročinnosti vám umožní korigovat své další kroky na základě takových informací.

PŘÍKLAD

UMĚNÍ PRO BUDOUCNOST

Motivace vedoucí lidi k filantropii mohou být hodnotové, profesní a zájmové, ale také zcela osobní, až intimní. Kupříkladu tehdy, když po sobě významná umělkyně či umělec zanechá cenné dílo, které si zaslouží nejen pečlivé opatrování, ale také další rozvoj, jež může posloužit celé společnosti. Takovým tvůrcem byl bezesporu český spisovatel a scénárista Arnošt Lustig. Během svého života se věnoval jak psaní a vyučování, ovšem v obou těchto směrech vycházel ze své životní zkušenosti člověka, který přežil

holokaust. Jeho odkaz dnes rozvíjí Nadační fond Arnošta Lustiga založený a vedený jeho dětmi, Evou a Josefem. Klade si za cíl nadále pracovat s existujícími texty, ale také pečovat o překlady do dalších jazyků, adaptace pro divadlo a film, literární bádání nebo o vzdělávací činnost vycházející z Lustigových prožitků. Tím je postaráno o to, že z jeho povídek, románů a scénářů se nestanou jen položky v archivu, ale budou i v budoucnu živou — a navíc literárně cennou — připomínkou zásadní kapitoly v historii společnosti.

5

KDO SE K VÁM PŘIDÁ

SÓLISTÉ, SKUPINOVÍ HRÁČI A TI OSTATNÍ

Řada lidí potvrzuje, že jim působení na poli filantropie přináší velkou radost. Noří se plně do svých dobročinných projektů a nacházejí v nich své poslání. Ne každý se ale v takové roli cítí od přírody dobře.

Položte si proto následujících několik otázek — i zde platí, že žádná nemá jasně danou správnou odpověď. Vaše preference se navíc s nabytými zkušenostmi a nově získanou perspektivou mohou měnit.

JAK AKTIVNĚ SE CHCETE DO FILANTROPIE ZAPOJOVAT A KOLIK ČASU JÍ CHCETE VĚNOVAT? Chcete se osobně zapojit do hledání vhodných oblastí, kterým pomáhat, do schůzek s ostatními dárci, do vyhodnocování žádostí o podporu a do pročitání jejich projektů, do příprav smluv a průběžného sledování vývoje?

CHCETE POMÁHAT VEŘEJNĚ? Někteří lidé si potrpí na anonymní působení. Jiní naopak aktivně vyhledávají filantropické spoluhráče a hlasitě prosazují své projekty, podpořené organizace

a programy, protože to vnímají jako součást celkové strategie. Ochetně je zaštití vlastní reputací, nabídnou své konexe a přesvědčovací schopnosti.

CHCETE DO SVÉHO FILANTROPICKÉHO PŮSOBENÍ VNÁŠET VEDLE VLASTNÍCH SCHOPNOSTÍ I DALŠÍ NEFINANČNÍ PROSTŘEDKY? Máte možnost poskytovat relevantní poradenství, případně zboží a služby?

CHCETE UMOCNIT SVÉ PŮSOBENÍ TÍM, ŽE SPOJÍTE SVÉ FINANČNÍ ZDROJE S DALŠÍMI DÁRCI? V tomto bodě je třeba upozornit na jednu věc: pevně odhodlaní dárci často prohlašují, že mají v plánu spolupracovat a hledat partnery. Často to znamená, že chtějí, aby je ostatní následovali a zavázali se k tomu, co jim sami vytyčí. To je fundraising — je to velmi důležitá práce, ale znamená něco jiného než spolupráci či partnerství. Při nich se totiž vzdáváte části svého vlivu ve prospěch ostatních partnerů. Pokud to pro vás není přijatelné, ujasněte si, že chcete fundraisovat.

CHCETE ZAPOJIT ČLENY SVÉ RODINY? Pro řadu dárců je velmi důležité, aby se do jejich filantropického projektu zapojila rodina a oni tak mohli se svými blízkými sdílet zkušenosti, společně se učit novým věcem, budovat svůj odkaz a předávat rodinné hodnoty. V jiných případech se ale dobročinnost může stát jen dalším válečným polem v tahanicích o moc. Aby byla rodinná filantropie skutečně úspěšná, musí mít zcela jasně vymezená pravidla. Pokud bude všechna rozhodnutí dělat jeden člen rodiny, nepředstírejte, že je tomu jinak. Velmi často má rozhodující slovo jeden člověk nebo jedna generace, zatímco další přihlížejí a učí se. Někdy se stává, že mladší generace nevidí důvod pouze sedět na zadním sedadle. Vůdčí osobnost rodiny se pak bude muset rozhodnout mezi filantropickými cíli a těmi rodinnými. Pokud chcete dosáhnout skutečného zapojení členů rodiny, musíte ostatním umožnit promlouvat do toho, jakým tématům a cílům se budete společně věnovat.

NA JAKÉM PRINCIPU BUDE VÁŠ FILANTROPICKÝ PROJEKT FUNGOVAT?

Půjde o nadaci? Nebo o dárcovský fond? Budete darovat přímo? Anebo se přikloníte ke kombinaci zmíněných typů filantropie? Pokud aktivně podnikáte, jakým způsobem bude vaše dobročinná aktivita propojená s vaší firmou? Anebo jak od ní bude oddělená?

KDO TO VŠECHNO UDĚLÁ? Jakým způsobem budete řešit právní a investiční otázky? Budete potřebovat zaměstnance? Pokud ano, dáváte přednost ucelené vlastní struktuře, anebo raději kombinaci užšího jádra a konzultantů? Máte v úmyslu outsourcovat ty funkce, kterými se nechcete zabývat?

PŘÍKLAD

CO DOKÁŽE RODINA

Slovenskí podnikatelé Lucia a Šimon Šickovci měli v roce 2016 nezvyčajné narodeninové pranie — studňu. Kamarátov poprosili, aby darčeky vymenili za príspevok na pitnú vodu v rozvojových krajinách, zvyšok „doložili“ sami.

Pred 13 rokmi založili herné štúdio Pixel Federation, dnes ich hry hrajú milióny ľudí. Keď vypukla pandémia, s priateľmi rozbehli iniciatívu #Kto-PomozeSlovensku. Vďaka finančnej zbierke a distribúcii ochranných pomôcok pomohli krajine zvládnuť prvú vlnu.

Šimon a Lucia spolu s deťmi radi cestujú. Hovoria, že sa cítia byť občanmi

celého sveta, hľadajú preto možnosti, ako ho zlepšovať. Lucia dodáva, že čistiť oceán na Havaji nemusí na prvý pohľad zo Slovenska dávať zmysel, ekosystém však hranice nepozná. Je to ako efekt motýľích krídiel, ktoré spustia tornádo.

Práve Butterfly Effect je názov jedného z top vzdelávacích programov, ktoré pomohli postaviť na nohy. Prepája špičkové digitálne firmy s mladými ľuďmi, ktorí vyvíjajú aplikácie.

Osobnostný rozvoj majú Šickovci v krvi, sú tak prirodzenými ambasádormi vzdelávania. Už pri štarte biznisu videli, že ak chcú spolupracovať s najlepšimi, musia si ich „vychovať“.

Založili preto neziskovku Edufactory, ktorá rozširovala komunitu programátorov a dizajnérov.

Obaja si uvedomili, že majú viac, ako potrebujú, a chcú pomáhať. Nielen finančne, ale aj zdieľaním skúseností či prepájaním ostatných. Dôležité pre nich je, aby za zmysluplnými projektmi stáli ľudia s jasnou víziou a vášňou. Niektoré pomáhajú odstraňovať následky, iné sa zameriavajú na sociálne inovácie.

Podporujú napr. Buddyho, ktorý dáva deťom z detských domovov dospelých kamarátov — mentorov. Luciinou srdcovkou sú projekty ako Omama, ktorá systémovo rozvíja deti z okraja spoločnosti, či Edulienka, ktorá učí deti nielen vedomosti, ale aj zručnosti nevyhnutné pre 21. storočie.

Filantropický príbeh manželov Šickovcov najlepšie vystihuje spolupráca.

Prepájanie biznisu, neziskoviek či úradov neberú len ako najefektívnejší spôsob, ako Slovensko ťahať dopredu. Ale aj ako cestu, ako sa rozprávať o rôznorodom videní sveta a hľadať spoločnú reč.

„Čistiť oceán na Havaji nemusí na prvý pohľad zo Slovenska dávať zmysel, ekosystém však hranice nepozná. Je to ako efekt motýľích krídiel, ktoré spustia tornádo.“

DALŠÍ KROKY

Než začnete vytvářet svou vlastní dárcovskou strategii a než zahájíte vlastní filantropický projekt, je třeba řadu věcí promyslet. Zároveň ale před sebou máte příležitost věnovat se činnosti, která váš život nesmírně obohatí.

Významní filantropové — ostatně podobně jako velcí podnikatelé — se často nechávají vést vlastní intuicí, osobitostí a nadšením, ale své dobročinné aktivity budují na základech tvořených poctivým plánováním a radami zkušených profesionálů.

Jinými slovy: nemusíte to celé podnikat sami. Právě naopak — je více než vhodné zapojit od samého počátku do hry osobní poradce i rodinu.

A nezapomínejte, že účinná filantropie je v první řadě promyšlená. Rozmýšlení chvílku trvá.

Až budete zvažovat další kroky na své filantropické cestě, zkuste věnovat několik okamžiků následujícím bodům.

SNAŽTE SE POROZUMĚT TOMU, Z JAKÉHO DŮVODU CHCETE DAROVAT — umožní vám to dosáhnout skutečně smysluplné filantropie.

Nabízí se vám řada různých možností co do výběru tématu i přístupu, kterým budete dosahovat vytyčeného cíle. **PEČLIVĚ SE VĚNUJTE REŠERŠÍM. VAŠE ROZHODNUTÍ ZÁSADNÍM ZPŮSOBEM OVLIVNÍ PODOBU VAŠEHO DOBROČINNÉHO PROJEKTU. MĚLA BY BÝT PODLOŽENÁ KVALITNÍMI INFORMACEMI.**

Je sice velmi důležité dělat strategicky významná rozhodnutí, ale podobně zásadní je plánovat zavádění do praxe.

Ve všech případech, kdy se budete na rozhodování podílet s jinými lidmi (partnerem, partnerkou, dětmi, vnoučaty, sourozenci), je zásadní zachovávat srozumitelnost a transparentnost. **OBVYKLE BUDETE MUSET DOSAHOVAT KOMPROMISU.**

Užívejte si svou filantropickou cestu. **ZKUSTE SI POLOŽIT OTÁZKU, JESTLI JE V RÁMCI FILANTROPICKÝCH AKTIVIT MOŽNÉ PŘEDEM NAPLÁNOVAT ZÁBAVU.**

VIA CLARITA

Posláním Nadačního fondu Via Clarita je podporovat rozvoj a kultivaci filantropie a poskytovat nezávislé filantropické poradenství. Naplňujeme ho zejména pořádáním vzdělávacích akcí a networkingových setkání pro filantropy a individuálními konzultacemi, z nichž část poskytujeme bezplatně.

Pomůžeme vám při hledání vaší filantropické cesty, definování vaší strategie a nastavení jednotlivých projektů, které chcete uskutečnit. Vaším snům a vizím tak společně dáme konkrétní podobu.

Podpoříme vás při zvažování dopadu a efektivity vašich záměrů. Budeme hledat možnosti, jak do filantropických aktivit zapojit vaši rodinu. Zprostředkujeme expertní poradenství v právní, daňové i finanční rovině filantropie a vyřešíme administrativu spojenou s konkrétními aktivitami. Pokud se zamýšlíte nad převodem vašeho majetku na další generaci, rádi vám pomůžeme kupříkladu při zpracování závěti.

WWW.VIACLARITA.CZ

NADÁCIA PONTIS

Ako najväčšia nefiremná nadácia na Slovensku prepájame firmy, mimovládne organizácie, štátne inštitúcie, komunity a jednotlivcov, aby sme spoločnými silami dosiahli pozitívne zmeny. Venujeme sa strategickej filantropii, zodpovednému podnikaniu i sociálnym inováciám.

S individuálnou a firemnou filantropiou a so správou nadačných fondov máme vyše 20-ročné skúsenosti. Radi vám preto pomôžeme vypracovať stratégiu pomoci či založiť váš individuálny nadačný fond a naplno tak rozbehnúť váš filantropický príbeh. Príbeh, ktorý nebude iba zmiernovať negatívne javy v školstve, sociálnej oblasti či pri ochrane životného prostredia, ale prinesie zmysluplnú zmenu.

Nie je pritom dôležité, či pomáhate už dlhšie alebo len začínate. Spoločne sa pozrieme na to, čo vám je blízke a v čom ste dobrí. Zamyslíme sa nad tým, čím žijete, aké sú vaše hodnoty a v čom vidíte zmysel.

WWW.NADACIAPONTIS.SK

ROCKEFELLER PHILANTROPY ADVISORS

Nezisková organizace, která v současnosti poskytuje poradenství a spravuje filantropické projekty jednotlivců, rodin, firem a nadací v roční výši přesahující 400 milionů dolarů. RPA pokračuje v odkazu rodiny Rockefellerových spočívající v promyšlené a efektivní filantropii. Zůstává na čelním místě ve filantropickém rozvoji a inovacích. Její různorodý tým tvoří zkušení poradci s hlubokými znalostmi o velmi široké škále filantropických témat. RPA vznikla v roce 2002 a podařilo se jí vyrůst do jedné z největších servisních organizací ve svém oboru na světě. Do současné doby dohlížela na grantové prostředky ve výši přes 3 miliardy dolarů rozdělované ve více než 70 zemích. RPA v současné době slouží jako fiscal sponsor u více než 90 projektů a aby je podpořila v jejich dobročinné činnosti, poskytuje jim vedení, management i provozní infrastrukturu.

WWW.ROCKPA.ORG

ROCKEFELLER
Philanthropy
Advisors

VIA CLARITA
DÁVAME BOHATSTVÍ SMYSL

nadácia
pontis